

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра фінансових технологій і підприємництва

«До захисту допущено»

Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.

_____ Лариса ГРИЦЕНКО

(підпис)

« ____ » « _____ » 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньо-професійної програми «Фінанси та облік в підприємстві»

на тему: «Аналіз та оцінювання фінансового стану й перспектив економічного
розвитку підприємства»

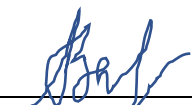
Здобувача групи ЕН-02/2ф Разуваєва Євгенія Леонідовича

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Євгеній РАЗУВАЄВ

(підпис)

Керівник проф. д.е.н.

(підпис)

Олексій ЗАХАРКІН

Суми 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса ГРИЦЕНКО
(підпис)
«08» квітня 2024 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Здобувача групи ЕН-02/2ф ННІ БіЕМ
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Разуваєва Євгенія Леонідовича
Тема роботи: «Аналіз та оцінювання фінансового стану й перспектив економічного розвитку підприємства»

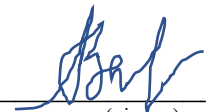
Затверджено наказом по СумДУ №0580-VI від 24.05.2024 року.
Термін здачі здобувачем (кою) завершеної роботи 25.05.2024 року.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності підприємств, матеріали з мережі Інтернет тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

1. Сутність фінансового стану підприємства в умовах ринкової економіки;
2. Теоретико-методичні засади оцінювання фінансового стану підприємства;
3. Практичні аспекти оцінювання фінансового стану на прикладі ТОВ «Електросервіс»

Дата видачі завдання: «08» квітня 2024 р.

Керівник ___ доц., д.е.н. проф. Олексій ЗАХАРКІН
(підпис)

Завдання прийнято до виконання «08» квітня 2024 р. _____ Євгеній РАЗУВАЄВ
(підпис)

ABSTRACT

bachelor's qualification work on the topic:

Analysis and evaluation of the financial state and prospects of economic development
of the enterprise

Student Razuvaev Yevhenii Leonidovych

Content qualification the work is laid out on 46 pages, the list of used sources contains 37 name. Work contains 11 tables, 7 figures.

The purpose of the work is a detailed study of methodological and organizational approaches to the assessment of the financial state of the enterprise in the conditions of modern economic dynamics. The main tasks include the analysis of existing methods of financial diagnostics, identification of their advantages and disadvantages, as well as adaptation and development of new tools that would more accurately reflect the real financial condition of companies.

To achieve the set goal, the following tasks were solved within the framework:

- to investigate the essence and meaning of the concept "financial condition of the enterprise". It is important to study the historical development and justify the definition of the financial state, to characterize the theoretical basis of its analysis. This will create a solid theoretical base for further research.

- to single out the main groups of indicators for the analysis of the financial situation. Identification of key financial indicators used to assess the state of the enterprise is important for effective financial analysis.

- to reveal the accounting and analytical support of the financial state in the management system, to analyze the quality of the existing accounting and analytical support and to propose ways of its improvement to ensure more accurate and effective financial information.

- to study the information provision of the analysis of the financial condition, to formulate proposals for the improvement of the information provision and to determine the plan for conducting an analytical study of the financial condition of the enterprise.

- to carry out a comprehensive analysis of the company's financial condition: to form conclusions and recommendations for the management staff regarding the improvement of the company's financial condition in the future.

The object of the study is the system for determining the financial condition of the enterprise, which includes all processes and tools used to assess and analyze the financial stability of companies.

The subject of the study is a set of theoretical, methodical and organizational issues related to the processes and mechanisms of the analysis of the financial state of the enterprise.

The main methods by which the research was carried out are: dialectical,

observation, comparison, generalization, analysis, synthesis, induction, deduction, graphical, tabular, system-structural approach to the study of theoretical and practical aspects of the analysis of the financial state of the enterprise.

The essence of the financial state of the enterprise in the conditions of a market economy, the theoretical and methodological principles of assessing the financial state of the enterprise, the practical aspects of assessing the financial state using the example of LLC "Elektroservis" were considered.

The financial condition of the enterprise is defined as one of the key economic categories, which, with the help of a detailed system of indicators, describes in detail the activity of the enterprise at a specific moment in time. Analysis of this state is a critically important element of analytical work, as it allows you to assess the efficiency of the enterprise's functioning, identify its strengths and weaknesses, opportunities for growth and potential risks. Such an analysis is indispensable for strategic planning, forecasting future actions and making management decisions aimed at the further development of the enterprise.

It was determined that in modern economic conditions, the determination of the financial state of the enterprise requires the use of a system of indicators. This system includes key parameters that reflect the availability, distribution and use of financial resources of the organization. Analysis and assessment of the financial condition of industrial enterprises is important for identifying the main factors that affect the activity of the enterprise, as well as for effective management and allocation of resources.

At the current stage of the development of economic science, there are a significant number of analysis methods that analysts use to assess the financial condition of enterprises. Different Ukrainian scientists recommend the use of various approaches depending on the specific conditions and needs of the analysis. The work presents various types and directions of application of the analysis of the financial state of the enterprise, which allows a deeper understanding and evaluation of various aspects of the company's activity.

The information support of financial analysis, which consists of a data system and methods of their processing, which allow to obtain a real picture of the object of management, to assess the influence of the factors that shape it, and also to determine potential opportunities for management actions, is considered. Thus, accounting and analytical support creates a basis for in-depth financial analysis, providing management with the data necessary for making informed and effective decisions regarding the financial policy and strategy of the enterprise. Financial reporting forms the basis of information support for the analysis of the financial and economic activity of the enterprise. It includes a number of standard documents that provide an overview of the company's financial condition, its income, expenses, assets and liabilities.

It was determined that the assessment of liquidity and solvency is an important aspect of the analysis of the financial condition of any enterprise. Although these terms are often used interchangeably, they have certain differences. Liquidity means the ability of an enterprise to quickly convert its assets into cash to cover its short-term obligations. It is quantified using ratios such as current liquidity ratio and quick liquidity ratio. Solvency focuses on the long-term ability of a business to meet all of its financial obligations when they become due.

It is also determined that financial sustainability is a multidimensional concept that includes an assessment of the proportion of assets and liabilities of the enterprise, as well as its ability to efficiently generate, distribute and use financial resources. The analysis of financial stability will be based on the company's balance sheet data, which will help assess the structure of funding sources, the degree of financial independence and solvency. The use of a specialized model will allow to compare performance indicators with the type of financial stability

In the practical part, a detailed analysis of the financial condition of LLC "Electroservice" was carried out. Several key issues were identified: impaired balance sheet liquidity, low solvency and pre-crisis conditions. Despite this, most indicators of business activity of the enterprise have improved compared to the previous period, which indicates some positive changes in management. During the analysis of the company's property status, it was established that the main sources of financing its activities are its own working capital and short-term bank loans. This has its advantages and disadvantages. On the one hand, attracting short-term loans allows the enterprise to flexibly respond to the needs of working capital and maintain the necessary level of liquidity for continuous operations. On the other hand, dependence on short-term loans can increase financial risks and burden on the enterprise due to high interest rates and the need for constant refinancing.

Thus, in order to improve the financial condition and reduce the risks of "Elektroservice" LLC, it is necessary to optimize the financing structure, reducing the dependence on external sources of funds and increasing the efficiency of using its own financial resources.

The qualification work was carried out in the format of a complex work together with the applicant Maria Dyachenko, c. EN-02/2f

Keywords: financial analysis, ratios, financial condition, liquidity, solvency, financial stability.

The year of job protection is 2024.

ЗМІСТ

Вступ.....	7
1 Сутність фінансового стану підприємства в умовах ринкової економіки	9
2 Теоретико-методичні засади оцінювання фінансового стану підприємства	17
3 Практичні аспекти оцінювання фінансового стану на прикладі ТОВ «Електросервіс».....	25
Висновки	37
Список використаних джерел	39
Додаток А.....	43

ВСТУП

Актуальність теми.

У контексті нинішніх економічних та політичних умов, які формують ринкове середовище, ефективний моніторинг фінансового стану підприємств стає критично важливим. Цей процес вимагає пильної уваги з боку керівництва компаній, адже здоров'я фінансів безпосередньо впливає на здатність підприємства витримувати жорстку ринкову конкуренцію та забезпечувати успішну діяльність. Стабільний фінансовий стан не лише сприяє залученню інвестицій, включаючи іноземні, але й є передумовою для розвитку національної економіки та підвищення рівня життя населення.

Однак, економічні кризи можуть спричинити фінансову нестабільність, а в деяких випадках навіть призвести до банкрутства підприємств. Такі явища негативно позначаються не тільки на стані конкретних компаній, але й можуть мати далекосяжні наслідки для економіки країни в цілому. Тому важливість глибокого аналізу та контролю фінансових показників у такі часи є особливо високою, що вимагає зосередження зусиль та використання передових методів фінансового менеджменту.

Оцінка фінансового стану підприємства і вдосконалення методичних підходів до її здійснення мають велике значення для забезпечення стійкості та розвитку компанії. Актуальність цих процесів полягає у здатності ідентифікувати та нівелювати потенційні загрози фінансовій стабільності, а також у пошуку та активізації нових можливостей для підприємства. Вчасне виявлення проблем у фінансовому стані та ефективне впровадження заходів для їх коригування можуть значно покращити продуктивність та ефективність діяльності організації.

Метою цієї роботи є детальне вивчення методичних і організаційних підходів до оцінки фінансового стану підприємства в умовах сучасної економічної динаміки. Основні завдання включають аналіз існуючих методів фінансової діагностики, виявлення їхніх переваг та недоліків, а також адаптацію та розробку нових інструментів, які б більш точно відображали реальний фінансовий стан компаній в змінних умовах.

Для досягнення поставленої мети в рамках вирішено наступні завдання:

– дослідити суть та значення поняття "фінансовий стан підприємства". Важливо вивчити історичний розвиток та обґрунтувати дефініцію фінансового стану, охарактеризувати теоретичні основи його аналізу. Це дозволить створити

міцну теоретичну базу для подальшого дослідження.

– виокремити основні групи показників для аналізу фінансового стану. Ідентифікація ключових фінансових показників, які використовуються для оцінки стану підприємства, є важливою для ефективного фінансового аналізу.

– розкрити обліково-аналітичне забезпечення фінансового стану в системі управління, проаналізувати якість існуючого обліково-аналітичного забезпечення та запропонувати шляхи його удосконалення для забезпечення більш точної та ефективної фінансової інформації.

– дослідити інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану, сформулювати пропозиції щодо поліпшення інформаційного забезпечення та визначити план проведення аналітичного дослідження фінансового стану підприємства.

– здійснити комплексний аналіз фінансового стану підприємства: Сформулювати висновки та рекомендації для управлінського персоналу щодо підвищення фінансового стану підприємства в майбутньому.

Об'єктом дослідження є система визначення фінансового стану підприємства, яка включає всі процеси та інструменти, використовувані для оцінки та аналізу фінансової стабільності компаній.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та організаційних питань, що стосуються процесів та механізмів аналізу фінансового стану підприємства.

Основними методами, за допомогою яких здійснювалося дослідження є: діалектичний, спостереження, порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, індукція, дедукція, графічний, табличний, системно-структурний підхід до вивчення теоретичних та практичних аспектів аналізу фінансового стану підприємства.

Інформаційною базою для написання роботи виступали законодавчо-нормативні акти України, підручники, навчальні посібники, наукові роботи, монографії, статті, матеріали науково-практичних конференцій, публікації з проблематики, установчі документи та фінансова звітність досліджуваного підприємства – ТОВ «Електросервіс», інтернет-ресурси та інші джерела інформації.

Кваліфікаційну роботу виконано у форматі комплексної роботи спільно зі здобувачкою Дяченко Марією Володимирівною, гр. ЕН-02/2ф.

1 СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Успішна діяльність підприємства на ринку, особливо у умовах жорсткої конкуренції, вимагає не тільки ефективного управління та використання фінансових ресурсів, але й постійного моніторингу результатів діяльності. Регулярний аналіз фінансового стану виступає необхідною умовою для забезпечення стабільності, досягнення запланованих прибутків та розробки стратегічних рішень. Такий аналіз допомагає виявити потенційні ризики та можливості, що є ключовими для підтримки конкурентоспроможності та адаптації до змінюваних ринкових умов.

Важливість точної та своєчасної оцінки фінансового стану не може бути недооцінена, оскільки вона впливає на всі стратегічні та тактичні рішення управління компанією. Це включає вибір напрямків для інвестицій, розробку планів зниження витрат, управління боргами та оптимізацію активів. Врешті-решт, глибоке розуміння фінансового стану допомагає керівництву підприємства приймати обґрунтовані рішення, які сприяють зростанню та стійкості бізнесу.

Поняття «фінансовий стан» є центральним у економічній теорії та практиці, оскільки воно охоплює широкий спектр аспектів, від ліквідності та платоспроможності до рентабельності та інвестиційної привабливості підприємства. Оцінка фінансового стану базується на аналізі фінансової звітності, включаючи баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про рух грошових коштів та інші індикатори, що відображають економічну активність та фінансову стійкість компанії.

У XIX столітті італійський бухгалтер Джузеппе Чербоні значно розширив концепцію, запропоновану Саварі. Чербоні створив вчення про "Синтетичне додавання та аналітичне розкладання бухгалтерських рахунків", що дозволило більш глибоко аналізувати та розуміти фінансові потоки та баланси в межах підприємства. Це стало однією з основ сучасних методик фінансового аналізу, зокрема у сфері визначення фінансового стану. Кожен період додавав нові ідеї та підходи, що поступово сформували сучасне бачення фінансового аналізу. Ці розробки стали ключовими для стратегічного фінансового управління, забезпечення стабільності підприємств та їх здатності до адаптації та виживання в умовах ринкової конкуренції.

Розглянемо їх більш детально на рис. 1.1.

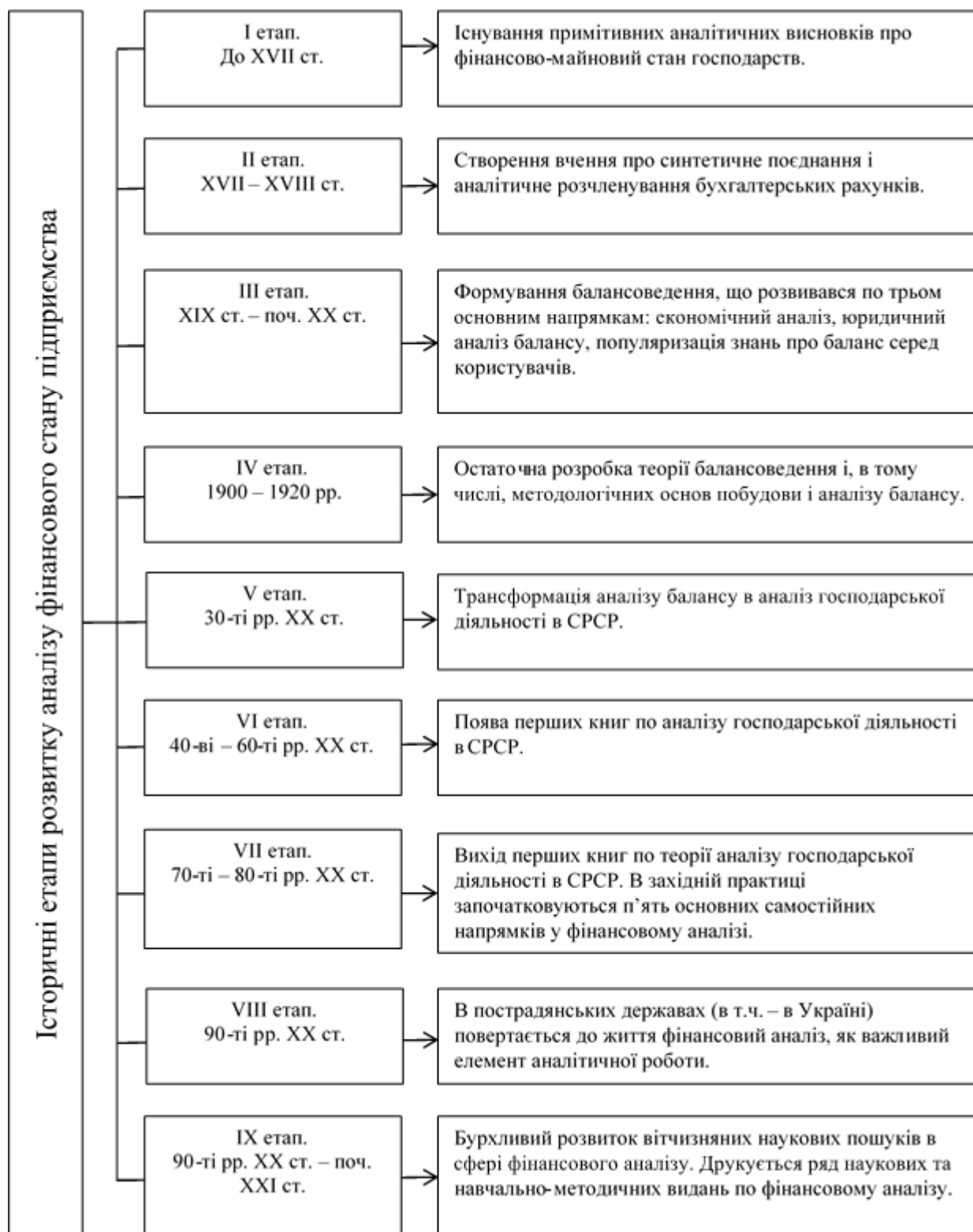

Рисунок 1.1 – Еволюція розвитку аналізу фінансового стану підприємства [18]

У сучасній економічній науці дійсно існує багато різних підходів до трактування терміну "фінансовий стан підприємства", і важливо розуміти, як цей термін відрізняється від "економічного стану підприємства". Розуміння цих відмінностей є ключовим для аналізу та прийняття управлінських рішень.

Розмежування понять "економічний стан" і "фінансовий стан"

Економічний стан підприємства охоплює широкий спектр діяльності, включаючи виробництво, маркетинг, управління персоналом, інновації та інші аспекти, які впливають на загальну ефективність та конкурентоспроможність організації. Цей термін включає в себе аналіз всіх компонентів діяльності підприємства, які сприяють його розвитку та стійкості на ринку.

Фінансовий стан підприємства, згідно з думкою О.С. Титаренко, більше сфокусований на аспектах, пов'язаних із капіталом та фінансовими ресурсами підприємства. Це включає аналіз ліквідності, платоспроможності, рентабельності, здатності підприємства генерувати прибуток та управляти своїми зобов'язаннями та активами. Фінансовий стан безпосередньо пов'язаний із фінансовою діяльністю, яка стосується капітальних вкладень, змін у структурі капіталу та управління ресурсами [33].

Водночас, вітчизняні науковці розуміють дещо інакше визначення фінансового стану підприємства, оскільки враховують сучасні наукові дослідження та розробки. Визначення поняття «фінансовий стан підприємства» у сучасній українській економічній науковій літературі представлено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Узагальнення визначень поняття «фінансовий стан» підприємства в сучасній українській науковій літературі

Автор	Дефініція поняття «фінансовий стан підприємства» – це...
Грабовецький Б. Є.	«сукупність економічних параметрів, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів».
Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю.	«рівень забезпеченості підприємства відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного здійснення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями».
Семенов Г., Єропутова О.	«комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності».
Силкін О. С.	«стан, при якому підприємство працює прибутково та здатне розширювати сферу своєї діяльності».
Бугинець Ф. Ф.	«рівень збалансованості окремих структурних елементів активів і капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання. При його оцінці визначають сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні і потенційні фінансові можливості».

Таким чином, на рис. 1.2 висвітлено основні положення, відмінні риси, що притаманні поняттю «фінансовий стан» підприємства в умовах функціонування ринку, що впливають з тлумачень різними авторами даного терміну.

Рисунок 1.2 – Основні положення категорії «фінансовий стан підприємства» в умовах функціонування ринку [11, 22]

Після аналізу сучасної економічної літератури можна зробити висновок, що в межах задовільного фінансового стану важливо розрізнити абсолютний та помірний фінансовий стани. Їхні особливості та характеристики представлені на схемі 1.3.

Рисунок 1.3 – Типи фінансового стану підприємства [19]

Фінансовий стан підприємства визначається як одна з ключових економічних категорій, яка за допомогою розгорнутої системи показників детально описує діяльність підприємства в конкретний часовий момент. Аналіз цього стану є критично важливим елементом аналітичної роботи, оскільки він дозволяє оцінити ефективність функціонування підприємства, виявити його сильні та слабкі сторони, можливості для росту та потенційні ризики. Такий аналіз є незамінним для стратегічного планування, прогнозування майбутніх дій і прийняття управлінських рішень, спрямованих на подальший розвиток підприємства.

У сучасних умовах господарювання визначення фінансового стану підприємства вимагає застосування системи показників. Ця система включає в себе ключові параметри, які відображають наявність, розподіл та використання фінансових ресурсів організації. Аналіз і оцінка фінансового стану на промислових підприємствах є важливими для ідентифікації основних факторів, які впливають на діяльність підприємства, а також для ефективного управління та розподілу ресурсів.

При проведенні аналізу фінансового стану підприємства використовуються різноманітні методи, які становлять комплекс науково-методичних інструментів для оцінки діяльності підприємства. Серед методів аналізу виділяють наступні:

Коефіцієнтний аналіз — використовується для оцінки ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та рентабельності підприємства за допомогою розрахунку спеціалізованих коефіцієнтів.

Комплексний аналіз — охоплює використання кількох методів для всебічної оцінки всіх аспектів фінансового стану.

Інтегральний аналіз — метод, що включає узагальнення різних фінансових показників в єдиний інтегральний показник для оцінки загального фінансового здоров'я підприємства.

Беззбитковий аналіз (аналіз точки беззбитковості) — визначає обсяг продажу, при якому підприємство не несе збитків, але ще не отримує прибуток.

Рівноважний аналіз — використовується для оцінки фінансової рівноваги підприємства та його спроможності адаптуватися до змін у зовнішніх та внутрішніх умовах.

Кожен з цих методів допомагає управлінському складу підприємства приймати обґрунтовані рішення, планувати діяльність та прогнозувати її результати, що є невід'ємною частиною стратегічного управління. На рис. 1.4 показано схему оцінки фінансового стану підприємства за комплексним підходом [20].

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства		
Найзагальніші показники діяльності підприємства		Загальні показники фінансового стану
Задовільний фінансовий стан:	Незадовільний фінансовий стан:	
<ul style="list-style-type: none"> - стійка платоспроможність; - ефективне використання капіталу; - своєчасна організація розрахунків. 	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність власних оборотних коштів; - неефективне розміщення ресурсів; - наявність стійкої заборгованості платажів; - негативні тенденції у виробництві. 	<ul style="list-style-type: none"> - показники дохідності; - показники рентабельності.

Рисунок 1.4 – Показники комплексної оцінки фінансового стану підприємства [26]

Інтегральний метод оцінки фінансового стану підприємства застосовується тими суб'єктами господарювання, які прагнуть оцінити свій фінансовий стан за допомогою одного сукупного інтегрального показника. Цей метод базується на визначенні інтегрального показника, який враховує узагальнюючі параметри, такі як платоспроможність, фінансова незалежність та якість активів підприємства. Одна з ключових переваг цього методу полягає у можливості додавати аналітичні напрямки та коефіцієнти, що дозволяє оперативно реагувати на зміни в бізнес-середовищі.

Проте, використання інтегрального методу може призвести до певної неузгодженості у розумінні понять «платоспроможність» та «ліквідність». Ці терміни часто сприймаються як тотожні, хоча насправді платоспроможність може включати ширше розуміння фінансової здатності підприємства покривати свої зобов'язання, тоді як ліквідність більше фокусується на короткостроковій здатності перетворити активи в готівку. Виникає питання: чи є ці поняття тотожними, чи платоспроможність лише розширює поняття ліквідності?

На рис. 1.5 наведено загальні показники, які використовуються в інтегральному методі для оцінки та аналізу фінансового стану підприємства, що дозволяє керівництву отримати швидкий і зрозумілий огляд фінансового здоров'я організації.

Рисунок 1.5 – Загальні показники інтегрального методу [4]

Метод безбитковості враховує значення операційного важеля у формуванні фінансових результатів підприємства, зокрема, наскільки ефективно можна керувати витратами та доходами для досягнення безбитковості. Основна перевага цього методу полягає в тому, що він концентрується на досягненні безбитковості, що є критичним аспектом для будь-якого підприємства, а також включає у себе аналіз витрат, роблячи його актуальним і придатним для практичного застосування. Втім, серед обмежень методу слід відзначити його відносно вузький фокус: він не охоплює такі важливі аспекти, як конкурентоспроможність, кредитоспроможність та ринкову активність підприємства, що зумовлює необхідність його подальшого вдосконалення та інтеграції з іншими методами аналізу для більш глибокого та комплексного розуміння фінансового стану підприємства.

Рівноважний метод аналізу фінансового стану підприємства орієнтований на оцінку ліквідності та прагнення досягти балансу між грошовими потоками, що виникають в процесі господарсько-інвестиційної та фінансової діяльності. У цьому контексті, господарсько-інвестиційна сфера розглядається як джерело формування фінансових ресурсів, тоді як фінансова діяльність асоціюється з їх використанням. Результати цих двох сфер діяльності визначаються відповідно як результат господарської та результат фінансової діяльності.

Фінансова діяльність підприємства має бути орієнтована на забезпечення сталого притоку та ефективне використання фінансових ресурсів. Це включає строге дотримання розрахункової та кредитної дисципліни, а також підтримання оптимального балансу між власними та залученими коштами для забезпечення фінансової стабільності. Такий підхід сприяє не лише здоровій фінансовій структурі, але й загальній ефективності функціонування підприємства.

Систематична оцінка фінансового стану підприємства, отже, виступає не просто як обов'язкова умова, а як критично важлива практика, яка грає ключову роль у забезпеченні його стабільності та довгострокового розвитку. Регулярний аналіз фінансових показників дозволяє керівництву вчасно реагувати на будь-які зміни в економічному середовищі та адаптувати стратегії управління відповідно до поточних викликів і можливостей.

Розробка комплексу показників фінансового стану вимагає вибору релевантних груп фінансових показників, а також включення відповідних індикаторів до кожної з груп з урахуванням методики їх розрахунку та оцінки. Давайте розглянемо кілька ключових груп показників.

Оцінка фінансової стійкості підприємства включає детальний аналіз розміру та структури активів і пасивів підприємства. Ця оцінка дозволяє визначити ступінь фінансової стабільності і незалежності організації, а також ступінь відповідності її фінансово-господарської діяльності до статутних цілей.

Фінансова стійкість визначається здатністю підприємства використовувати власні ресурси для забезпечення поточних запасів та витрат, уникнення невиправданої кредиторської заборгованості, а також своєчасного виконання зобов'язань.

Аналіз фінансового стану підприємства є складним процесом, що вимагає ретельних розрахунків і глибокого розуміння фінансових показників. Якість фінансового аналізу безпосередньо впливає на ефективність прийнятих управлінських рішень та загальну продуктивність підприємства. Завдяки цьому аналізу можливо не тільки виявити поточний стан справ, але й визначити оптимальні стратегії для майбутнього розвитку. Враховуючи складність завдання, застосування різноманітних методів аналізу є ключовим для глибокого та всебічного розуміння фінансового стану підприємства.

2 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Для адекватної оцінки фінансової ситуації підприємства аналітикам важливо ретельно вибрати методологію та критерії для аналізу, які найкраще відповідають специфіці даного бізнесу. При виборі підходу необхідно враховувати галузеві особливості, розмір компанії, напрямки продукції та інші важливі аспекти. Такий підхід дозволить забезпечити об'єктивність та ефективність аналітичної діяльності.

Науковець О. А. Зоріна у своїй статті "Організація аналітичної роботи в корпораціях" підкреслює важливість створення умов для належного проведення аналітичних досліджень, зокрема необхідність дотримання науково-методичних, організаційних, ресурсних, кадрових та інформаційних стандартів. Перед початком аналізу фінансового стану необхідно розробити детальну програму аналітичної роботи, яка б включала чітко сформульовані завдання і методики аналізу [13].

Цей підготовчий етап дозволяє забезпечити всі необхідні передумови для ефективності та точності аналітичного дослідження, забезпечуючи надійність отриманих результатів та їх коректне тлумачення з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Основною метою аналізу фінансового стану підприємства є оцінка його поточної ситуації та виявлення шляхів для підвищення ефективності фінансової політики. Це дозволяє керівництву забезпечити можливість прийняття обґрунтованих управлінських рішень, які сприятимуть оптимізації роботи та подальшому розвитку підприємства.

Щомісячно проводиться експрес-аналіз фінансового стану підприємства, який базується на результатах його діяльності. Цей аналіз включає відбір кількох ключових і легко розраховуваних показників, таких як ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість та рентабельність. Основна мета експрес-аналізу полягає у простій оцінці фінансового стану і відстеженні динаміки розвитку підприємства.

Цей аналіз здійснюється у чотири основні етапи, детально описані у розділі 2.1 згідно з наявними документами. Кожен етап є важливим для забезпечення точності та актуальності аналітичних даних, що в кінцевому підсумку сприяє розробці стратегій для підвищення ефективності діяльності підприємства.

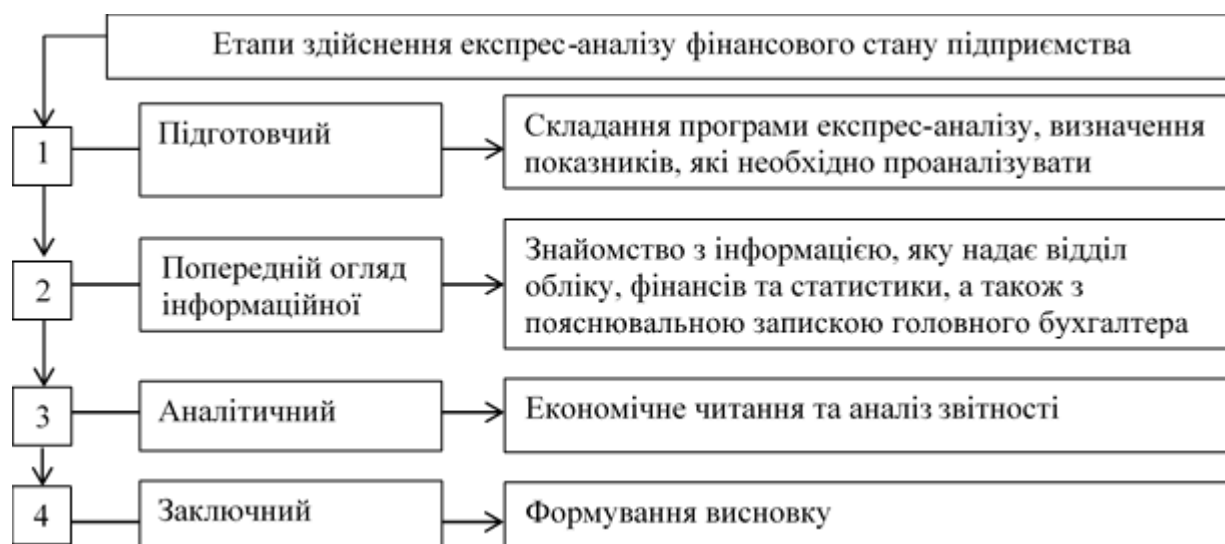

Рисунок 2.1 – Етапи здійснення експрес-аналізу на підприємстві [10]

Детальний аналіз фінансового стану підприємства проводиться на кварталній основі і охоплює ширший спектр розділів та показників, використовуючи значно більший обсяг даних. Цей аналіз має за мету надати глибше розуміння майнового і фінансового положення суб'єкта господарювання, оцінити результати його діяльності за минулий звітний період, а також дослідити потенційні можливості для майбутнього розвитку. Ступінь деталізації такого аналізу залежить від вимог аналітика [4].

Поглиблений аналіз є складним та багатоаспектним процесом, що потребує структурованого підходу для полегшення аналітичної роботи. Цей процес можна розділити на наступні етапи:

Збір та накопичення інформації: На цьому етапі збирається внутрішня та зовнішня інформація, відбувається перевірка її достовірності. Аналітики досліджують облікову політику підприємства, проводять звірення бухгалтерської звітності та збирають статистичні дані.

Обробка інформації: Цей крок включає трансформацію звітних даних у аналітичні форми, що дозволяють аналізувати структуру та динаміку показників, виявляти тенденції та напрямки їх змін.

Обчислення показників змін статей фінансових звітів: Вивчається структура і динаміка змін ключових показників з метою оцінки фінансової діяльності.

Розрахунок фінансових коефіцієнтів: Визначення основних фінансових коефіцієнтів, які включають ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість, ділову активність та ризик банкрутства.

Порівняльний аналіз: Здійснюється порівняння фінансових коефіцієнтів із

встановленими нормативами, середньогалузевими показниками.

Аналіз змін фінансових коефіцієнтів: Виявлення тенденцій поліпшення чи погіршення показників та формулювання прогнозів на майбутнє.

Підготовка висновку про фінансовий стан: Оформлення висновків, що базуються на інтерпретації аналізу, ідентифікація проблемних зон та розробка рекомендацій для поліпшення фінансового положення підприємства.

Такий підхід сприяє всебічному розумінню фінансового стану підприємства та підвищує якість прийнятих на його основі управлінських рішень.

На сучасному етапі розвитку економічної науки існує значна кількість методів аналізу, які аналітики використовують для оцінки фінансового стану підприємств. Різні українські науковці рекомендують використання різноманітних підходів залежно від конкретних умов і потреб аналізу. В таблиці 2.1 представлено різні види та напрямки застосування аналізу фінансового стану підприємства, що дозволяє глибше зрозуміти й оцінити різні аспекти діяльності компанії.

Таблиця 2.1 – Види аналізу фінансового стану на підприємстві [11]

Вид аналізу	Напрямок використання аналізу фінансового стану
1	2
Горизонтальний	Визначення динаміки показників
Вертикальний	Розкриття структури показників
Коефіцієнтний	Обчислення основних коефіцієнтів що характеризують фінансовий стан
Порівняльний	Визначення місця підприємства серед інших підприємств хімічної галузі
Трендовий	Розробка планових значень показників у наступних періодах
Факторний	Визначення основних чинників що впливають на визначенні показники фінансового, надання інформації менеджменту для підсилення позитивних факторів та нівелювання негативних
Беззбитковий	Формування цінової політики (тактики, стратегії) підприємства
Оцінка фінансового стану з використанням абсолютних показників	Визначення типів фінансової стійкості, ліквідності, рівня платоспроможності
Дискримінантні моделі	Розрахунок ймовірності банкрутства підприємства

Формування висновку за результатами аналітичного дослідження є ключовим моментом у структурі аналітичної роботи на підприємстві. Висновок містить не лише оцінку поточного фінансового стану компанії, але й розглядає можливості вирішення виявлених проблем через конкретні рекомендації аналітика. На основі цих даних управлінський персонал розробляє управлінські рішення, які направлені на покращення діяльності та ефективності підприємства.

Процес складання висновку має включати наступні елементи:

Систематизація інформації: Збір та структурування всіх даних, отриманих під час аналітичного дослідження.

Оцінка результатів: Аналіз ключових показників фінансового стану та діяльності підприємства, виявлення тенденцій і змін.

Ідентифікація проблем: Виявлення слабких місць у фінансовій структурі та операційній ефективності, а також потенційних ризиків.

Формулювання пропозицій: Розробка конкретних рекомендацій для управління, заснованих на аналізі та стратегічних цілях підприємства.

Прогнозування майбутнього розвитку: Оцінка можливих наслідків запропонованих змін і стратегій на довгострокову перспективу.

Висновок повинен бути чітким, стислим та містити вагомі аргументи, що підтримують кожну з рекомендацій. Це забезпечує, що управлінське рішення, прийняте на його основі, буде ефективним і спрямованим на реалізацію стратегічних завдань розвитку компанії.

Ефективний аналіз фінансового стану підприємства є ключовим інструментом для підвищення його ефективності та інвестиційної привабливості. Через глибоке розуміння фінансових показників можна здійснювати обґрунтовані корективи в обліковій та фінансовій політиці компанії. Це допомагає поліпшити ключові аспекти діяльності, такі як майновий стан, фінансова стійкість, ліквідність, платоспроможність, ділова активність, та рентабельність.

Ця послідовність дозволяє системно підходити до аналізу фінансового стану підприємства, забезпечує повноту і послідовність в оцінці всіх аспектів діяльності. Узагальнення результатів аналізу, представлене на рисунку 2.2, дає змогу візуалізувати та зрозуміти залежності та взаємодію між різними групами показників, що сприяє кращому ухваленню рішень щодо стратегічного управління підприємством. Такий підхід дозволяє не тільки реагувати на поточні виклики, але й прогнозувати майбутні тенденції, визначаючи стратегічні напрямки для інвестицій та розвитку компанії.

Рисунок 2.2 – Послідовність проведення аналізу фінансового стану підприємства [15]

Початок оцінки фінансового стану підприємства з аналізу майнового стану, ліквідності та платоспроможності є виправданим, оскільки ці показники забезпечують фундаментальне розуміння здатності компанії задовольняти свої короткострокові та довгострокові зобов'язання. Аналіз майнового стану виявляє наявність та структуру активів, що є критично важливим для розуміння загального фінансового здоров'я підприємства.

Визначення ліквідності допомагає зрозуміти, наскільки ефективно підприємство може виконувати свої поточні фінансові зобов'язання без необхідності різкого продажу активів. Це включає аналіз швидкої та поточної ліквідності. Платоспроможність, з іншого боку, зосереджується на довгостроковій перспективі здатності компанії покривати всі свої зобов'язання, включаючи як короткострокові, так і довгострокові борги.

При цьому, оцінка грошових потоків є важливою, оскільки вона дозволяє зрозуміти, як управління ресурсами впливає на ліквідність компанії та її здатність генерувати грошові кошти для покриття потреб. Фінансова стійкість та незалежність показують, наскільки компанія залежить від зовнішніх джерел фінансування і наскільки стабільна її економічна модель.

Додатково, аналіз ділової активності через такі показники, як оборотність

активів та періодичність обороту запасів, надає інформацію про оперативну ефективність і здатність підприємства перетворювати свою діяльність на прибуток.

З усіх цих причин, комплексний підхід до аналізу фінансового стану, який включає оцінку майнового стану, ліквідності, платоспроможності, а також інших ключових аспектів, дозволяє не тільки виявити поточні проблеми, але й визначити можливості для підвищення загальної ефективності та інвестиційної привабливості підприємства.

Для реалізації вищезазначених етапів аналізу економіст з планування та ціноутворення використовує обліково-аналітичне забезпечення, яке забезпечує точну, достовірну та релевантну інформацію, необхідну для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу складається із системи даних і методів їх обробки, що дозволяють отримати реальну картину об'єкта управління, оцінити вплив факторів, які його формують, а також визначити потенційні можливості для управлінських дій.

Таким чином, обліково-аналітичне забезпечення створює основу для глибокого фінансового аналізу, забезпечуючи керівництво даними, необхідними для прийняття обґрунтованих і ефективних рішень щодо фінансової політики та стратегії підприємства.

Фінансова звітність дійсно становить основу інформаційного забезпечення для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. Вона включає в себе ряд стандартних документів, які надають загальне уявлення про фінансовий стан компанії, її доходи, витрати, активи та зобов'язання. Основні звіти, які використовуються в фінансовій звітності, включають:

Баланс (звіт про фінансовий стан);

Звіт про прибутки та збитки (звіт про фінансові результати);

Звіт про рух грошових коштів;

Звіт про власний капітал;.

Використання цих звітів дозволяє аналітикам визначати ключові показники ефективності, які включають, але не обмежуються, показниками ліквідності, платоспроможності, рентабельності та фінансової стабільності. Вони формують інформаційну базу для аналізу трендів та планування майбутніх дій, дозволяючи виявляти та попереджувати потенційні проблеми, сприяючи вирішенню поточних завдань та формулюванню стратегічних напрямків розвитку підприємства. Інформаційне забезпечення, яке у своїй роботі використовує аналітичний працівник підприємства представлено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Інформаційні джерела оцінювання фінансового стану підприємства [29]

Вид інформації	Джерело інформації	Використовується для:	
		експрес-аналізу	поглибленого аналізу
1	2	3	4
Фінансова звітність	форма 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»		+
	форма 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»		+
	форма 3 «Звіт про рух грошових коштів»		+
	форма 4 «Звіт про власний капітал»		+
	форма 5 «Примітки до річної фінансової звітності до річної фінансової звітності»		+
Статистична звітність	форма № 1 П-НПП «Звіт про виробництво і реалізацію продукції»		+
	форма № 1-підприємництво «Структурне обстеження підприємства»		+
Управлінська звітність	Звіти управлінського бухгалтерського обліку, керівників відділів	+	+
Планова документація	План значень показників фінансового стану	+	+
Первинні документи	Первинні документи по різних об'єктах обліку (виписка банку, рахунки, накладні)	+	
Зведені документи	Оборотно-сальдові відомості по об'єктах обліку	+	
Аналітична інформація	Аналітичні звіти попередніх періодів	+	+
Методична інформація	Наукова література	+	+
	Нормативно правове забезпечення	+	+

При здійсненні експрес-аналізу фінансового стану підприємства використовується більш деталізоване обліково-аналітичне забезпечення, але з меншою кількістю джерел даних у порівнянні з поглибленим аналізом, який включає більшу кількість узагальненої інформації. Такий підхід дозволяє експрес-аналізу бути швидшим і фокусуватися на найважливіших і найбільш критичних показниках діяльності підприємства.

Оперативність інформації є критично важливою, оскільки вона дозволяє менеджменту швидко реагувати на зміни в діяльності підприємства та приймати рішення на основі актуальних даних. Великий обсяг даних робить обробку економічної інформації трудомістким процесом, особливо коли мова йде про поглиблений аналіз.

Використання інформаційних технологій, зокрема пакету програм Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint), є невід'ємною частиною аналітичної роботи.

Програми як Excel дозволяють здійснювати швидкі обчислення, формування аналітичних таблиць і графіків, а також зменшують ризик помилок, які можуть виникнути при ручній обробці великих обсягів даних.

Таким чином, належне використання комп'ютерних програм значно підвищує ефективність аналітичної роботи, забезпечуючи достовірність інформації, що є вирішальним для прийняття ефективних управлінських рішень. Це важливо для підтримки оперативного управління підприємством і стратегічного планування на основі точних і актуальних даних..

Проведення аудиторської перевірки фінансової звітності є критично важливим етапом для забезпечення точності та достовірності фінансових показників підприємства. Аудит дозволяє отримати незалежну оцінку того, наскільки правильно ведеться бухгалтерський облік, і забезпечує додаткову впевненість у тому, що звітність відображає реальний фінансовий стан компанії. Незалежна думка аудитора є необхідною для того, щоб менеджмент міг приймати раціональні управлінські рішення на основі цих даних.

Щодо аналітичних звітів, різні формати їх подання відіграють ключову роль в процесі прийняття управлінських рішень. Сучасні практики включають кілька основних форм представлення аналітичної інформації:

Текстова форма: Використовується для детального опису звітних даних, методології аналізу, результатів дослідження та рекомендацій.

Таблична та числова форма: Важливі для представлення кількісних даних, які легко порівнювати, наприклад, фінансових коефіцієнтів та інших показників.

Графічна форма: Графіки та діаграми ефективно візуалізують тенденції, порівняння та структуру даних, роблячи інформацію зрозумілою на інтуїтивному рівні.

Комбінована форма: Ця форма є найбільш ефективною, оскільки комбінує текст, таблиці, числа та графіки, забезпечуючи комплексне розуміння представленої інформації. Звіти в такому форматі часто виконуються у формі презентацій, що дозволяє легко передавати основні знахідки та аналітичні висновки у вигляді, зручному для прийняття рішень керівництвом підприємства.

Комбінована форма звіту є найбільш популярною серед управлінських команд, оскільки вона дозволяє представити інформацію в максимально зрозумілому та доступному вигляді, підвищуючи якість комунікації між аналітиками та приймачами рішень.

3 ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ЕЛЕКТРОСЕРВІС»

Для ефективного аналізу фінансового стану ТОВ «Електросервіс», яке спеціалізується на ремонті та технічному обслуговуванні електродвигунів, генераторів і трансформаторів, критично важливим є детальний розгляд балансу підприємства. Фінансовий аналіз майна та джерел його утворення дозволить виявити ключові аспекти, що впливають на економічну стабільність та потенціал розвитку компанії. Проаналізуємо динаміку майна ТОВ «Електросервіс» за 2021 – 2023 роки в табл. 3.1 використовуючи фінансову звітність підприємства, зокрема форму 1-м «Баланс» (дод. А, Б).

Таблиця 3.2 – Майнова структура ТОВ «Електросервіс»

Показники	Сума, тис. грн.		Питома вага,		Відхилення		
	2021 рік	2023 рік	2021 рік	2023 рік	абсолютне, тис. грн.	у питомій вазі, %	відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Необоротні активи, в т.ч.	194,3	4128,8	1,6	31,7	3934,5	30,1	2025
- основні засоби	194,3	4128,8	100	100	3934,5	0	2025
Оборотні активи, в т.ч.	11951	8878,4	98,4	68,3	-3073	-30,1	-25,7
- запаси	7382	7102,9	61,8	80	-279,1	18,2	-3,8
- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	4083,7	1448,6	34,2	16,3	-2635,1	-17,9	-64,5
- дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	283,1	219	2,4	2,5	-64,1	0,1	-22,6
- інша поточна дебіторська заборгованість	70	70	0,6	0,8	0	0,2	0
- грошові кошти та їх еквіваленти	132,6	37,9	1,1	0,4	-94,7	-0,7	-71,4
Майно	12146	13007	100	100	861,5	×	7,1

Джерело: розраховано автором

Аналіз змін у складі та структурі майна ТОВ «Електросервіс» протягом 2021-2023 років виявив значні зрушення, які мають вплив на загальну фінансову стабільність і стратегію підприємства. Ось детальніший огляд ключових змін та їх можливих наслідків:

Значне зростання необоротних активів на 2025,0% вказує на інтенсивні

інвестиції у основні засоби. Це може бути пов'язано з придбанням нового обладнання, розширенням виробничих потужностей або модернізацією існуючих активів. Хоча це збільшення позитивно впливає на виробничий потенціал підприємства, воно також може вказувати на зростання амортизаційних витрат у майбутньому.

Скорочення дебіторської заборгованості на 64,5% та зменшення запасів та грошових коштів може свідчити про поліпшення ефективності управління активами або про зменшення виробничого обсягу. Зниження ліквідності через відтік грошових коштів є занепокоєнням, оскільки це може ускладнити здатність підприємства швидко реагувати на фінансові потреби або використовувати можливості для розвитку.

Зміна відсотка оборотних активів з 98,4% у 2021 році до 68,3% у 2023 році засвідчує значне перерозподілення активів. Перехід від високої частки оборотних активів до більш збалансованого розподілу з необоротними активами може вказувати на стратегічний розвиток підприємства із зосередженням на довгострокових активах. Оскільки значні зміни в структурі майна впливають на ліквідність, рекомендується оцінити поточні та швидкі показники ліквідності, а також дослідити потенційні впливи на фінансову стабільність. Важливо проаналізувати ефективність інвестицій у необоротні активи, розрахувавши показники рентабельності активів та внутрішньої норми прибутковості проектів. Необхідно підтримувати строгий контроль над оборотними активами для забезпечення стабільного грошового потоку.

Цей аналіз дозволяє визначити ключові зони уваги для управління, спрямовані на підтримання балансу між зростанням та ліквідністю, та формування стратегічних напрямків для подальшого розвитку підприємства.

Для глибокого аналізу стану, структури та динаміки джерел утворення майна ТОВ «Електросервіс», використання форми 1-м «Баланс» є вкрай важливим. Це дозволить дослідити, як саме фінансуються активи підприємства, зокрема, через власний капітал або зобов'язання, і як це впливає на загальну стабільність і гнучкість компанії. Аналіз змін у власному капіталі, включаючи зареєстрований капітал, резерви, нерозподілений прибуток, може показати, наскільки компанія залежить від внутрішніх джерел фінансування. Розділення зобов'язань на довгострокові та короткострокові дозволить оцінити терміновість фінансових зобов'язань та потенційні ризики ліквідності. Порівняння, як змінилася пропорція між власним капіталом і зобов'язаннями протягом 2021-2023 років, допоможе визначити, чи стала компанія більш залежною від зовнішнього фінансування.

Таблиця 3.2 – Динаміка капіталу ТОВ «Електросервіс»

Показники	Сума, тис. грн.		Питома вага,		Відхилення		
	2021 рік	2023 рік	2021 рік	2023 рік	абсолютне, тис. грн.	у питомій вазі, %	відносно, %
Власний капітал	3805	3812,5	31,3	29,3	7,5	-2	0,2
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	0	0
Поточні зобов'язання і забезпечення	8340,7	9194,7	68,7	70,7	854	2	10,2
Баланс	12146	13007	100	100	861,5	×	7,1

Джерело: розраховано автором

Аналіз даних із таблиці 3.2, які стосуються ТОВ «Електросервіс» за період 2021-2023 років, вказує на кілька ключових аспектів у фінансовому управлінні підприємства:

Збільшення вартості майна: Це свідчить про розширення активів підприємства, можливо через придбання нових обладнань, інвестиції в основні засоби або розширення виробничих потужностей, що загалом є позитивним сигналом для інвесторів та кредиторів.

Зростання власного капіталу: Незначне збільшення власного капіталу на 7,5 тис. грн. або 0,2% може виглядати скромним, але важливо, що капітал зростає, а не зменшується. Це свідчить про стабільність та потенційну здатність підприємства самостійно генерувати фінансові ресурси.

Домінування поточних зобов'язань: Найбільша частка у структурі джерел утворення майна припадає на поточні зобов'язання і забезпечення, що зросли з 68,7% у 2021 році до 70,7% у 2023 році. Це збільшення на 2,0% свідчить про нарощування зобов'язань, яке може бути знаком зростаючої залежності від зовнішнього фінансування.

Важливо провести детальний аналіз структури капіталу, зокрема визначити причини зростання зобов'язань. Якщо зростання зобов'язань пов'язане із потребою у фінансуванні поточної діяльності, це може вказувати на потенційні ліквіднісні ризики. Розробка стратегій для зменшення залежності від короткострокових зобов'язань може допомогти підвищити фінансову стабільність підприємства. Необхідно вжити заходів для посилення власного капіталу, зокрема через реінвестування прибутку та залучення додаткових інвестицій, щоб покращити фінансову стабільність та незалежність.

Збільшення поточних зобов'язань та забезпечень на 854,0 тис. грн. або на

10,2% за період з 2021 до 2023 року може сигналізувати про кілька важливих аспектів у фінансовому управлінні ТОВ «Електросервіс»:

Зростання кредиторської заборгованості від 5,190.2 тис. грн до 6,044.4 тис. грн показує, що підприємство може мати труднощі з готівковими коштами або здійснює затримку платежів своїм постачальникам як спосіб фінансування своєї поточної діяльності. Невелике збільшення короткострокових кредитів банку з 2,978.8 тис. грн до 2,994.2 тис. грн може вказувати на необхідність підприємства в доступі до зовнішнього фінансування для покриття своїх поточних потреб, що також може збільшити фінансові витрати у вигляді процентів. Питома вага поточних зобов'язань і забезпечень зросла з 68.7% у 2021 році до 70.7% у 2023 році. Це зростання показує, що підприємство стає більш залежним від короткострокового фінансування, що може вказувати на зростання операційного та фінансового ризику, особливо якщо компанія зіткнеться з проблемами ліквідності.

Оцінка ліквідності та платоспроможності є важливим аспектом аналізу фінансового стану будь-якого підприємства, включаючи ТОВ «Електросервіс». Хоча ці терміни часто використовуються взаємозамінно, вони мають певні відмінності. Ліквідність означає здатність підприємства швидко перетворити свої активи на грошові кошти для покриття своїх короткострокових зобов'язань. Вона вимірюється кількісно за допомогою коефіцієнтів, таких як коефіцієнт поточної ліквідності та швидкої ліквідності. Платоспроможність зосереджується на довгостроковій здатності підприємства задовольняти всі свої фінансові зобов'язання, коли вони стають належними до сплати. В табл. 3.3 наведено згрупований баланс для оцінювання ліквідності.

Таблиця 3.3 – Ліквідність ТОВ «Електросервіс»

Актив	Сума, тис. грн.		Пасив	Сума, тис. грн.	
	2021 рік	2023 рік		2021 рік	2023 рік
Найбільш ліквідні активи (A1)	132,6	37,9	Негайні пасиви (П1)	5361,9	6200,5
Активи, що швидко реалізуються (A2)	4436,8	1737,6	Короткострокові пасиви (П2)	2978,8	2994,2
Активи, що повільно реалізуються (A3)	7382	7102,9	Довгострокові пасиви (П3)	0	0
Активи, що важко реалізуються (A4)	194,3	4128,8	Постійні пасиви (П4)	3805	3812,5
Баланс	12145,7	13007,2	Баланс	12145,7	13007,2

Джерело: розраховано автором

Таблиця 3.4 – Типу ліквідності ТОВ «Електросервіс»

Рік	Співвідношення між активами і пасивами	Тип ліквідності
2021	132,6<5361,9; 4436,8>2978,8; 7382,0>0; 194,3<3805,0	Допустима
2023	37,9<6200,5; 1737,6<2994,2; 7102,9>0; 4128,8<3812,5	Порушена

Джерело: розраховано автором

Аналіз ліквідності ТОВ «Електросервіс» від 2021 до 2023 років виявив значне зниження здатності компанії покривати свої короткострокові зобов'язання за допомогою ліквідних активів, що свідчить про погіршення фінансового стану. Ось кілька ключових моментів, які слід врахувати у контексті цього аналізу.

Виявлено, що протягом 2021-2023 років баланс між активами, що швидко перетворюються на гроші, і поточними зобов'язаннями став менш сприятливим. Зокрема, невеликий залишок грошових коштів та зростання короткострокових кредитів значно знизили ліквідність. В 2021 році ліквідність була в межах прийнятних норм, але до 2023 року вона стала недостатньою для покриття поточних зобов'язань, що вказує на фінансові ризики. Хоча відсутність довгострокових зобов'язань може здатися позитивним аспектом, вона також може свідчити про невикористані можливості для розвитку або розширення діяльності через інвестиційні кредити чи інші форми фінансування.

Компанії важливо переглянути свої підходи до управління грошовими коштами, оптимізувати оборотний капітал, а також краще управляти дебіторською та кредиторською заборгованістю. Зосередити увагу на кредитній політиці, зменшити залежність від короткострокових кредитів, розглянути можливості довгострокового фінансування для підтримки стабільності. Якщо компанія має стабільні грошові потоки та вільні кошти, можливо, варто розглянути довгострокові інвестиції, щоб збільшити дохідність та поліпшити фінансову стабільність. Налаштування системи для регулярного моніторингу важливих фінансових коефіцієнтів, щоб своєчасно реагувати на зміни в ліквідності та фінансовому стані.

Застосування цих рекомендацій може допомогти ТОВ «Електросервіс» покращити свою ліквідність і знизити фінансові ризики, забезпечивши більш стабільне та передбачуване фінансове майбутнє. Під час аналізу платоспроможності підприємства ефективним є встановлення рівня платоспроможності, що базується на класифікації активів залежно від їх ліквідності та пасивів згідно з термінами їх погашення. З використанням даних з аналітичної таблиці 3.5, було здійснено аналіз платоспроможності ТОВ "Електросервіс" за період з 2021 по 2023 роки, результати якого будуть представлені у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Аналіз рівня платоспроможності ТОВ «Електросервіс»

Показники	Сума, тис. грн.	
	2021 рік	2023 рік
A1	132,6	37,9
A1+A2	4569,4	1775,5
A1+A2+A3	11951,4	8878,4
A1+A2+A3+A4	12145,7	13007,2
П1+П2	8340,7	9194,7
Співвідношення	132,6<5361,9; 4436,8>2978,8; 7382,0>0; 194,3<3805,0	37,9<6200,5; 1737,6<2994,2; 7102,9>0; 4128,8<3812,5
Рівень платоспроможності	Середній	Низький

Джерело: розраховано автором

Для забезпечення більшої точності оцінювання ліквідності та платоспроможності, були розраховані відповідні відносні показники. Так, розрахунки коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності для ТОВ «Електросервіс» за період з 2021 по 2023 рік представлені у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 – Динаміка показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «Електросервіс»

Показники	Формула розрахунку	2021 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення
1	2	3	4	5
Коефіцієнт загальної ліквідності	$\text{ф.1 (р. 1195 / р. 1695)}$	1,433	0,956	-0,477
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\text{ф.1 (р. 1195 - р. 1100) / (р. 1695)}$	0,548	0,193	-0,355
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)	$\text{ф.1 (р. 1165 / р. 1695)}$	0,016	0,004	-0,012
Коефіцієнт термінової платоспроможності	$\text{ф.1 (р. 1165 + р. 1160) / (р. 1695)}$	0,016	0,004	-0,012
Коефіцієнт проміжної платоспроможності	$\text{ф.1 (р. 1165 + р. 1160 + 1125) / (р. 1695)}$	0,506	0,162	-0,344

Джерело: розраховано автором

Аналізуючи коефіцієнти ліквідності та платоспроможності ТОВ «Електросервіс» протягом вивченого періоду, виявлено зниження усіх ключових показників, що вказує на погіршення фінансової стабільності підприємства. Це зниження показників, особливо загальної ліквідності, швидкої ліквідності, а також абсолютної і термінової платоспроможності, є тривожним сигналом і вказує на зростаючий ризик фінансової нестабільності.

Необхідно сконцентруватися на більш ефективному управлінні оборотними активами, оптимізувати рівні запасів і прискорити процеси інкасації дебіторської заборгованості. Розглянути можливості реструктуризації короткострокових кредитів в довгострокові, щоб полегшити тиск на ліквідність. Дослідити можливості залучення додаткового фінансування, яке могло б зменшити залежність від короткострокових зобов'язань. Здійснення цих кроків може допомогти ТОВ «Електросервіс» покращити свою ліквідність і платоспроможність, забезпечивши стабільне фінансове майбутнє та знижуючи ризики пов'язані з фінансовою діяльністю.

На наступному етапі дослідження ми зосередимося на визначенні фінансової стійкості ТОВ «Електросервіс». Фінансова стійкість являє собою багатовимірне поняття, що включає оцінку пропорції активів і пасивів підприємства, а також його здатність ефективно генерувати, розподіляти та використовувати фінансові ресурси. Аналіз фінансової стійкості буде заснований на даних балансу підприємства, що допоможе оцінити структуру джерел фінансування, ступінь фінансової незалежності та платоспроможності. Застосування спеціалізованої моделі дозволить зіставити показники діяльності з типом фінансової стійкості, результати якого будуть представлені в аналітичній таблиці 3.7.

Таблиця 3.7 – Фінансова стійкість ТОВ «Електросервіс»

Показник	Формула розрахунку	Значення показників		Абсолютне відхилення (+,-)
		2021 рік	2023 рік	
1	2	3	4	5
Власні оборотні кошти (ВОК)	ф. 1 (р. 1495 – р. 1095)	3610,7	-316,5	-3927,2
Функціонуючий капітал (ФК)	ф.1 (р. 1495 – р. 1095 + р. 1595)	3610,7	-316,5	-3927,2
Загальна величина основних джерел формування запасів (ЗВ)	ф. 1 (р. 1495 + р. 1595 + р. 1600 – р. 1095)	6589,5	2677,9	-3911,6
Запаси (З)	ф. 1 р.1100	7382	7102,9	-279,1
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів для формування запасів	ВОК – З	-3771,3	-7419,4	-3648,1
Надлишок (+) або нестача (-) функціонуючого капіталу для формування запасів	ФК – З	-3771,3	-7419,4	-3648,1
Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів	ЗВ – З	-792,5	-4425	-3632,5
Тип фінансової стійкості		Нижче нормальної фінансова стійкість	Передкризова фінансова стійкість	×

Джерело: розраховано автором

Аналізуючи фінансову стійкість ТОВ «Електросервіс» за останні два роки, ми спостерігаємо, що доступний обсяг власного оборотного капіталу був менший за обсяг запасів. Це свідчить про те, що підприємство не могло забезпечити стабільне фінансування своєї поточної діяльності та оперативної роботи без залучення зовнішніх фінансових ресурсів, що ставить його в стан передкризової фінансової стійкості. Однак у 2023 році компанія змушена була звернутися до короткострокових банківських кредитів, що призвело до подальшого зменшення власних оборотних коштів, необхідних для підтримки запасів.

Це зниження фінансової стійкості є тривожним сигналом і вказує на потребу у додаткових заходах щодо покращення фінансового управління. Необхідно провести детальний розрахунок відносних показників, що допоможе краще оцінити фінансове становище підприємства та його здатність відповідати короткостроковим зобов'язанням..

У сучасному економічному контексті, крім визначення фінансової стійкості підприємства за допомогою моделей типу фінансової стійкості, також активно використовуються фінансово-економічні коефіцієнти. Ці коефіцієнти допомагають оцінити стабільність підприємства через аналіз співвідношення власних і залучених коштів. Варто відзначити, що хоча вчені не мають єдиної думки щодо еталонних значень цих показників, їхню значущість підтверджено в численних наукових роботах.

З використанням даних фінансової звітності, зокрема форми 1-м «Баланс» (додатки А, Б), ми проаналізували динаміку відносних показників фінансової стійкості ТОВ «Електросервіс» за період з 2021 по 2023 рік. Результати цього аналізу будуть представлені у аналітичній таблиці 3.8.

Під час аналізу фінансової стійкості ТОВ «Електросервіс» ми виявили низький рівень фінансової стійкості на основі структури джерел формування капіталу. Ось деталі деяких ключових показників:

Коефіцієнт автономії знизився на 2,0% від 2021 до 2023 року, що вказує на зменшення пропорції власного капіталу в загальному фінансуванні підприємства. Це підкреслює збільшену залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт фінансової залежності зріс з 3,192 у 2021 році до 3,412 у 2023 році. Це означає, що на кожну гривню власного капіталу у 2021 році припадало 3,192 гривні загальної вартості джерел формування майна, а у 2023 році цей показник зріс до 3,412 гривень. Зростання цього коефіцієнта вказує на підвищення залежності від залучених коштів.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу, який збігається з

коефіцієнтом поточної заборгованості через відсутність довгострокових боргів, також показав зростання на 0,020. Це свідчить про високий рівень залежності від короткострокових кредиторських зобов'язань, що перевищує нормативні значення.

Ці показники вказують на потенційні ризики у фінансовій стійкості ТОВ «Електросервіс» і необхідність вжиття заходів для покращення управління капіталом та зменшення фінансової залежності.

Таблиця 3.8– Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Електросервіс» за 2021 – 2023 роки

Показники	Формула розрахунку	2021 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення
1	2	3	4	5
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	$\text{ф. 1 (р. 1495 / р. 1900)}$	0,313	0,293	-0,020
Коефіцієнт фінансової залежності	$\text{ф. 1 (р. 1900 / р. 1495)}$	3,192	3,412	0,220
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\text{ф. 1 ((р. 1595 + р. 1695) / р. 1900)}$	0,687	0,707	0,020
Коефіцієнт поточної заборгованості	$\text{ф. 1 (р. 1695 / р. 1900)}$	0,687	0,707	0,020
Коефіцієнт стійкого фінансування	$\text{ф. 1 ((р. 1495 + р. 1595) / р. 1900)}$	0,313	0,293	-0,020
Коефіцієнт покриття боргів власним капіталом	$\text{ф. 1 (р. 1495 / (р. 1595 + р. 1600))}$	1,277	1,273	-0,004
Коефіцієнт фінансового левериджу	$\text{ф. 1 ((р. 1595 + р. 1600) / р. 1495)}$	0,783	0,785	0,002
Коефіцієнт фінансової стійкості	$\text{ф. 1 (р. 1495 / (р. 1595 + р. 1695))}$	0,456	0,415	-0,041
Коефіцієнт маневрування	$\text{ф. 1 ((р. 1195 - р. 1695) / р. 1495)}$	0,949	-0,083	-1,032
Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом	$\text{ф. 1 ((р. 1195 - р. 1695) / (р. 1100))}$	0,489	-0,045	-0,534
Коефіцієнт страхування бізнесу	$\text{ф. 1 (р. 1415 / р. 1300)}$	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт страхування власного капіталу	$\text{ф. 1 (р. 1400 / р. 1495)}$	0,011	0,010	-0,001
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом	$\text{ф. 1 ((р. 1195 - р. 1695) / (р. 1195))}$	0,302	-0,036	-0,338

Джерело: розраховано автором

При аналізі фінансової стійкості ТОВ «Електросервіс» виявлено зниження ключових коефіцієнтів з 2021 по 2023 рік, що вказує на зменшення загальної фінансової стабільності підприємства:

Коефіцієнт стійкого фінансування знизився з 0.313 у 2021 році до 0.293 у 2023 році, що свідчить про 2,0% скорочення. Це вказує на те, що частка активів, фінансована зі стійких джерел, зменшилася, що частково зумовлено залученням короткострокових кредитів.

Коефіцієнт фінансової стійкості впав з 0.456 до 0.415, що є значно нижче рекомендованих значень 0.6 - 0.9. Це вказує на зниження здатності підприємства забезпечувати стабільне фінансування, а також на зростання його залежності від зовнішнього фінансування.

Коефіцієнт маневрування показав драматичне падіння з 0.949 у 2021 році до (-0.083) у 2023 році, зменшившись на 103,2%. Таке значне зниження вказує на втрату мобільності власного капіталу та зменшення його частки у загальній структурі фінансування.

Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом також зазнав значного зниження з 0.489 у 2021 році до (-0.045) у 2023 році, що на 53,4% менше, вказуючи на погіршення спроможності підприємства забезпечувати незалежну фінансову політику та управляти своїми запасами з власних оборотних коштів.

Загалом, ці зміни свідчать про необхідність перегляду фінансової стратегії ТОВ «Електросервіс» для покращення його фінансової стабільності та незалежності.

Після аналізу фінансової стійкості ТОВ «Електросервіс» протягом 2021-2023 років, наступним кроком є оцінка ділової активності підприємства. Для цього ми використаємо фінансові звіти підприємства, зокрема форму 1-м «Баланс» та форму 2-м «Звіт про фінансові результати» (додатки А, Б). З цих даних ми проаналізуємо динаміку показників ділової активності за зазначений період, а результати аналізу представимо у таблиці 3.9.

Після проведення аналізу показників ділової активності ТОВ «Електросервіс», можна відзначити суттєве зниження мобільності активів в період з 2021 по 2023 рік. Зокрема, мобільність активів зменшилася майже в 59 разів, що ілюструє значне зменшення частки оборотних активів відносно необоротних. Якщо в 2021 році на кожен гривню необоротних активів припадало 61,510 грн. оборотних активів, то до 2023 року ця величина скоротилась до всього лише 2,150 грн. Це свідчить про значну втрату здатності підприємства швидко реагувати на зміни ринкових умов і маневрувати ресурсами.

Також було виявлено зниження забезпеченості дебіторської заборгованості, яке зменшилося на 54,7%. Це позитивний момент, оскільки підприємство зменшило свою залежність від дебіторської заборгованості, що потенційно знижує

ризика ліквідності. Зокрема, покращення коефіцієнта покриття дебіторської заборгованості на 1,4% і зменшення частки високо кризових активів на 30,1% також вказують на зміцнення фінансового стану підприємства.

За результатами аналізу можна сказати, що підприємство потребує подальшого стратегічного планування для підвищення рівня ділової активності та покращення маневреності власних ресурсів для адаптації до змін на ринку.

Таблиця 3.9 – Показники ділової активності ТОВ «Електросервіс»

Показники	Формула розрахунку	2021 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення
1	2	3	4	5
Коефіцієнт мобільності активів	ф. 1 (р. 1195 / р. 1095)	61,51	2,15	-59,36
Забезпечена частка дебіторської заборгованості	ф. 1 (р. 1125 / р. 1615)	0,787	0,24	-0,547
Коефіцієнт покриття дебіторської заборгованості	ф. 1 (р. 1125) / ф.2 (р. 2000)	0,058	0,072	0,014
Частка високо кризових активів	ф. 1 (р. 1095 / р. 1300)	0,016	0,317	0,301
Коефіцієнт оборотності активів	ф. 2 (р. 2000) / (ф. 1 (р. 1300п + р. 1300к) / 2)	40,99	30,743	-10,247
Коефіцієнт оборотності оборотних активів (Коа)	ф. 2 (р. 2000) / (ф. 1 (р. 1195п + р. 1195к) / 2)	4,211	3,712	-0,499
Коефіцієнт оборотності запасів (Коз)	ф. 2 (р. 2000) / (ф. 1 (р. 1100п + р. 1100к) / 2)	6,089	5,339	-0,75
Період обороту активів, днів	360 / Коа	85,5	97	11,5
Період обороту запасів, днів	360 / Коз	59,1	67,4	8,3
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Код)	ф. 2 (р. 2000) / (ф. 1 (р. 1125п + р. 1130п + р. 1135п + р. 1125к + р. 1130к + р. 1135к + р. 1165к) / 2)	13,95	12,46	-1,49
Період обороту дебіторської заборгованості, днів	360 / Код	25,8	28,9	3,1
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Кок)	ф. 2 (р. 2000) / (ф. 1 (р. 1695п + р. 1695к) / 2)	4,211	4,41	0,199
Період обороту кредиторської заборгованості, днів	360 / Кок	85,5	81,6	-3,9
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	ф. 2 (р. 2000) / (ф. 1 (р. 1495п + р. 1495к) / 2)	12,155	22,179	10,024

Джерело: розраховано автором

Провівши аналіз фінансового стану ТОВ «Електросервіс» за період 2021-2023 років, виявлено ряд тенденцій у фінансовій діяльності підприємства. За цей час спостерігається зменшення оборотності активів на 10,247, що означає, що

кожна гривня, вкладена в підприємство, у 2021 році генерувала 40,990 грн. чистого доходу, тоді як у 2023 році ця сума знизилася до 30,743 грн. Оборотність оборотних активів також знизилася на 49,9%, що свідчить про їх менш ефективне використання.

Щодо запасів, їхня оборотність зменшилася на 7,5%, що може призвести до збільшення логістичних витрат. Водночас, період обороту активів збільшився на 11,5 днів, що свідчить про зростання часу, необхідного для повернення інвестицій у вигляді продажів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшився на 1,49, що може вказувати на уповільнення збору платежів від клієнтів. Водночас, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зріс на 0,199, що свідчить про більш швидке погашення зобов'язань перед постачальниками. Коефіцієнт оборотності власного капіталу збільшився на 10,024, що є позитивною тенденцією, вказуючи на більш ефективне використання власних коштів підприємства.

Підсумовуючи, підприємство має проблеми з ліквідністю і платоспроможністю, що класифікує його як передкризове з точки зору фінансової стійкості. При цьому показники ділової активності у більшості випадків покращились порівняно з попереднім періодом. Основним джерелом фінансування діяльності підприємства залишаються власні обігові кошти та короткострокові кредити банку, що має як переваги, так і ризики.

З огляду на ситуацію з фінансовими показниками ТОВ «Електросервіс» на кінець 2023 року, коли сума кредиторської заборгованості перевищує дебіторську, управлінський персонал має вжити заходів для врегулювання балансу між ними. Це дисбаланс може свідчити про потенційне завищення балансової вартості підприємства або про неефективне управління заборгованостями. Як рекомендацію, можна запропонувати запровадження системи знижок для стимулювання швидшого погашення дебіторської заборгованості та ритмічного погашення кредиторської заборгованості.

Крім того, існуюча тенденція зношення основних засобів, яка посилюється з кожним роком, може призвести до додаткових витрат у майбутньому. Однак, в 2023 році підприємство здійснило часткове оновлення основних засобів, що є позитивним кроком. Важливо продовжувати процес модернізації та оновлення цих активів. Зазначена нами активна частка основних засобів демонструє зростання, що вказує на більш ефективне управління цими ресурсами. Це може сприяти зниженню операційних витрат і, відповідно, підвищенню рентабельності підприємства.

ВИСНОВКИ

У контексті нинішньої нестабільної економічної обстановки в Україні, пильне відстеження фінансового стану підприємства стає особливо важливим для того, щоб швидко та ефективно оцінювати ситуацію та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Вивчення фінансового стану підприємства показало, що це ключова економічна категорія, яка за допомогою різноманітних показників відображає поточну діяльність компанії. Ці показники визначають наявність потрібного обсягу фінансових ресурсів для ведення успішної діяльності та вчасного виконання зобов'язань.

Аналіз фінансового стану підприємств пройшов значний розвитковий шлях з XVII століття до наших днів. Сучасні дослідники виділяють десять основних етапів цього процесу. Вивчаючи нормативно-правову базу та науково-методичні матеріали, ми зіткнулися з деякими неточностями в класифікації типів фінансового стану підприємств. Тому ми пропонуємо власну класифікацію, яка, на нашу думку, точніше відображає фінансовий стан компаній. В рамках задовільного фінансового стану ми вирізняємо два типи: абсолютний фінансовий стан та помірний фінансовий стан. Ці категорії ми визначили, базуючись на таких критеріях, як здатність підприємства погашати свої зобов'язання, тип фінансового стану, рівень ділової активності, джерела фінансування діяльності та ймовірність банкрутства.

Під час аналізу обліково-аналітичного забезпечення фінансового стану підприємства ми встановили, що в умовах сучасного господарювання важливо не тільки опиратися на дані фінансової звітності, а й включати в аналіз додаткові джерела інформації. Це дозволить забезпечити більш повне та всебічне розуміння фінансового стану організації. Серед таких джерел слід використовувати методичне забезпечення, яке включає різноманітні рекомендації, управлінську та статистичну звітність, а також планову та маркетингову інформацію. Також доцільно враховувати організаційну документацію, яка регламентує діяльність підприємства, первинну та зведену документацію, а також аудиторські звіти минулих років. Це дозволить створити більш точну та об'єктивну картину фінансової стабільності підприємства.

Після проведення детального аналізу фінансового стану ТОВ «Електросервіс» за період з 2021 по 2023 роки було виявлено кілька ключових проблем: порушена ліквідність балансу, низька платоспроможність та стан, що передує кризовому періоду. Незважаючи на це, більшість показників ділової активності

підприємства покращилися в порівнянні з попереднім періодом, що свідчить про деякі позитивні зрушення в управлінні.

При аналізі майнового стану підприємства було встановлено, що основними джерелами фінансування його діяльності є власні обігові кошти та короткострокові кредити банку. Це має свої переваги та недоліки. З одного боку, залучення короткострокових кредитів дозволяє підприємству гнучко реагувати на потреби в обігових коштах та підтримувати необхідний рівень ліквідності для неперервної діяльності. З іншого боку, залежність від короткострокових позик може збільшувати фінансові ризики та навантаження на підприємство через високі відсоткові ставки і потребу в постійному перефінансуванні.

Таким чином, для покращення фінансового стану і зниження ризиків ТОВ «Електросервіс» необхідно оптимізувати структуру фінансування, зменшивши залежність від зовнішніх джерел коштів та підвищивши ефективність використання власних фінансових ресурсів.

Варто зазначити, що управлінському персоналу варто прийняти міри щодо збалансування грошових коштів, дебіторської та кредиторської заборгованості, адже на 31 грудня 2023 року сума кредиторської заборгованості перевищувала суму дебіторської. Що може бути як штучним завищенням балансової вартості підприємства, так і неефективним управлінням дебіторською та кредиторською заборгованістю. Як рекомендація, підприємству варто ввести систему знижок для більш систематичного та ритмічного погашення дебіторської та кредиторської заборгованості.

Водночас, зношеність основних засобів зростає з кожним наступним періодом, а їх придатність зменшується, що може призвести до додаткових витрат у майбутніх періодах, проте у 2023 році частково були оновлені основні засоби, при цьому доцільно здійснювати їх модернізацію та оновлення. Слід зазначити, що умовно визначена нами активна частка основних засобів має тенденцію до зростання, що свідчить про більш ефективне управління основними засобами підприємства та призвести до скорочення господарських витрат, що у свою чергу збільшить рентабельність підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Kokemuller N. What Reflects the Financial Position of a Company at Any Given Time? URL: <http://smallbusiness.chron.com/reflects-financial-position-company-given-time-66154.html>
2. Акуленко В.Л., Захаркін О.О., Дунаєв М.С. Тенденції розвитку ринку деривативів в Україні та світі. Ефективна економіка. 2021. №5. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8874>. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.72.
3. Акуленко В.Л., Захаркін О.О., Несторенко Д.В. Аналіз дохідності та ризику альтернативних інструментів інвестування в Україні. Причорноморські економічні студії. 2019. – Випуск 48 (частина 3). С. 40-46. URL: http://journals//2019/48_3_2019/8.pdf.
4. Бадунь Д. Г. Фінансовий стан підприємства: сутність, значення та необхідність здійснення/ Д. Г. Бадунь //Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2015. – Вип.23. – С.22-29.
5. Бухгалтерський словник: словник / Ред. Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: Рута, 2001. – 224 с.
6. Васильєва Т.А., Боронос В.М., Захаркін О.О., Білоус Ю.Г. Стейкхолдерський підхід до моніторингу діяльності підприємства в системі стратегічного управління. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2019. № 1. С.43-52. DOI: 10.21272/ 1817-9215.2019.1-21.
7. Волохова І. С. Фінанси: навч. посіб. / І. С. Волохова, Н. А. Шикіна, О. Г. Волкова. – Одеса, 2021. – 263 с.
8. Гоголь Т. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу : монографія. / Т. А. Гоголь. – Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2014. – 384 с.
9. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: від 16.01.2003 р. 436-IV зі змінами та доповненнями. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: навч.пос./ Б. Є. Грабовецький [Електронний ресурс]. – Вінниця: ВНТУ, 2013. – 85 с. – Режим доступу: <http://hrabovecky.vk.vntu.edu.ua/file/dcca722eb5be70aed019619b8182306c.pdf>
11. Денисенко М. П., Зазимко О. В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств [Електронний ресурс]/ М. П. Денисенко, О. В. Зазимко //

АгроСвіт. – 2015. – №10. – С. 52–58. Режим доступу: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2015/10.pdf

12. Захаркін О.О., Захаркіна Л.С., Соломко Ю.О., Івницька К.С. Аналіз традиційних та інноваційних інструментів фінансування суб'єктів господарювання. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2020. № 2. С. 55-64. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.2-06.

13. Зоріна О. А. Проблеми аналізу фінансового стану підприємств України/ О.А. Зоріна//Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. – №5. – С. 8-10.

14. Зоріна О. А., Рябініна В. В. Організація аналітичної роботи в корпораціях [Електронний ресурс]/ О. А. Зоріна, В. В. Рябініна //Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2016. № 3. С. 71-77. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvhastat_2016_3_11

15. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. /С. Іванілов [Електронний ресурс]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728 с. – Режим доступу: http://shron.chtyvo.org.ua/Ivanilov_Oleksandr/Ekonomika_pidpryemstva.pdf

16. Ізюмська В., Нікульшина А. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Економіка та суспільство. 2021. №(34). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-26>.

17. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. №43. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77>

18. Кривоконь О.С. Історичні витоки та генезис фінансового аналіз [Електронний ресурс]/ О.С. Кривоконь// Актуальні питання науки та практики досягнення та перспективи: матеріали наук. конф., (Полтава, 3-7 гру. 2007 р.). – Полтава. – 2008. – Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/np/pdf5/7.pdf>

19. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник [Електронний ресурс]/ М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 304 с. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/19240/1/Fin%20analiz%20Verstka.pdf>

20. Маєвський М., Вільчинська С. Планування та прогнозування діяльності підприємств у сучасних умовах/ М. Маєвський, С. Вільчинська //Вісник Львівського університету. Серія: Економіка. – 2010. – Вип. 43. – С.578-581.

21. Мулик Я. І. Аудит фінансової стійкості підприємства: проблеми та перспективи розвитку [Електронний ресурс]/ Я. І. Мулик //Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове фахове видання. – Вип. 16. – 2017 – С. 884-888. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/175.pdf>

22. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств: підручник [Електронний ресурс] / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 504 с. – Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/Finansy_pidpr_Nepochatenko.pdf
23. Олександренко І. В. Діагностика ліквідності та платоспроможності підприємства / І. В. Олександренко // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 6. – С. 419-426.
24. Олійник О. В. Організація економічного аналізу: диференціація наукових підходів / О. В. Олійник // Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – Вип. 2 (17). – С. 232–240.
25. Омелянчук Т. Застосування аналітичних процедур в аудиті фінансового стану підприємств ресторанного господарства [Електронний ресурс] / Т. Омелянчук // Галицький економічний вісник. – 2014. – № 1. – С. 146-153. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gev_2014_1_23
26. Паламарчук Т. М. Фінансовий аналіз: сутність та проблеми застосування / Т. М. Паламарчук // Вісник ЖНАЕУ. – № 1 (54). Т. 2. – 2016. – С. 213–222.
27. Паянок Т., Савченко А. Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за допомогою економіко-математичних методів [Електронний ресурс] / Т. Паянок, А. Савченко // Економіст. – 2017. – № 3. – С. 27-32. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2017_3_7
28. Пенська І. О., Юдін С. О. Основні причини втрати платоспроможності підприємством і шляхи її оптимізації [Електронний ресурс] / І. О. Пенська, С. О. Юдін // Бізнес Інформ. – 2017. – № 4. – С. 251-256. Режим доступу: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2017-4_0-pages-251_256.pdf
29. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації [Електронний ресурс]: затв. наказом Фонду держ. майна України від 26.01.2001 № 49/121. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>
30. Рожелюк В. М., Денчук П. Н. Концептуальні основи обліково-аналітичного забезпечення системи менеджменту підприємства / В. М. Рожелюк, П. Н. Денчук // Сталий розвиток економіки: всеукр. наук.-вироб. журнал. – 2013. – № 1 (18). – С. 270-274.
31. Семенов Г., Єропутова О. Оцінка та аналіз фінансового стану акціонерного товариства. [Електронний ресурс] // Вісник економічної науки України. 2013. № 2. С. 144-153. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Venu_2013_2_37.pdf

32. Силкін О. С. Аналіз фінансового стану підприємства як інформаційне підґрунтя забезпечення його економічної безпеки [Електронний ресурс]. Наукові записки [Української академії друкарства]. 2016. № 1. С. 220–225. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2016_1_29.

33. Титаренко О. С. Сучасна характеристика фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] / О. С. Титаренко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки. – 2012. – № 3. – С. 177-181. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2012_3_37

34. Тлучкевич Н.В. Організація аналітичної роботи на підприємстві: управлінський аспект. / Н. В. Тлучкевич // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». – Вип. 8 (29). Ч. 1. – 2011. – С. 464-474

35. Токар Н. Б., Чут Л. О. Аудиторська оцінка фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] / Н. Б. Токар, Л. О. Чут; За ред. О. В. Манойленко // Інноваційно-інвестиційне забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України. – Харків: НТУ «ХПІ», 2017. – Р. 1. – С. 37-44. – Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/32508/1/2017_Tokar_Audytorska_otsinka_finansovoho.pdf

36. Юрків Н.Я., Бедлар М.М. Концептуальні засади формування стратегії розвитку підприємств України. Економіка і регіони. № 5 (54). 2022. С. 20-26.

37. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств: навчальний посібник/ Н. Б. Ярошевич. – К.: Знання, 2012. – 341 с.

Додаток А

		Форма № 1-м	Код за ДКУД	1801006
Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	
Основні засоби	1010	407,2	359,4	
первісна вартість	1011	3 090,6	3 107,6	
знос	1012	(2 683,4)	(2 748,2)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	407,2	359,4	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	7 766,3	5 875,2	
у тому числі готова продукція	1103	7 736,4	5 853,4	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 294,7	2 048,3	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	597,7	345,4	
у тому числі з податку на прибуток	1136	98,1	89,0	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	70,0	70,0	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	222,2	140,2	
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	
Інші оборотні активи	1190	-	-	
Усього за розділом II	1195	9 950,9	8 479,1	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	10 358,1	8 838,5	

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	40,0	40,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 744,0	3 749,1
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	3 784,0	3 789,1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	968,1
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	6 473,0	3 910,4
розрахунками з бюджетом	1620	25,9	36,6
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	15,1	27,5
розрахунками з оплати праці	1630	60,1	106,8
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	-	-
Усього за розділом III	1695	6 574,1	5 049,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	10 358,1	8 838,5

2. Звіт про фінансові результати

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	13 653,6	15 621,1
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	13 653,6	15 621,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(12 296,3)	(12 361,3)
Інші операційні витрати	2180	(1 283,5)	(2 620,1)
Інші витрати	2270	(22,9)	(29,6)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(13 602,7)	(15 011,0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	50,9	610,1
Податок на прибуток	2300	(9,2)	(109,8)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	41,7	500,3

Додаток Б

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	194,3	4 128,8
первісна вартість	1011	3 161,1	7 071,2
знос	1012	(2 966,8)	(2 942,4)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	194,3	4 128,8
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	7 382,0	7 102,9
у тому числі готова продукція	1103	6 935,0	7 065,3
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4 083,7	1 448,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	283,1	219,0
у тому числі з податку на прибуток	1136	75,4	45,8
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	70,0	70,0
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	132,6	37,9
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	11 951,4	8 878,4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	12 145,7	13 007,2

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	40,0	40,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 765,0	3 772,5
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	3 805,0	3 812,5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	2 978,8	2 994,2
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	5 190,2	6 044,4
розрахунками з бюджетом	1620	38,2	37,6
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	28,6	25,0
розрахунками з оплати праці	1630	104,9	93,5
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	-	-
Усього за розділом III	1695	8 340,7	9 194,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	12 145,7	13 007,2

2. Звіт про фінансові результати

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	38 664,4	46 122,6
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	725,0	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	39 389,4	46 122,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(34 182,8)	(40 909,7)
Інші операційні витрати	2180	(4 961,2)	(5 000,5)
Інші витрати	2270	(80,8)	(86,2)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(39 224,8)	(45 996,4)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	164,6	126,2
Податок на прибуток	2300	(29,6)	(22,7)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	135,0	103,5